Nio nordiska höjdpunkter under 2017

Nio nordiska höjdpunkter under 2017
Årsrapport för Nordiska ministerrådet

ANP 2018:735

ISBN 978-92-893-5466-0 (PRINT)

ISBN 978-92-893-5467-7 (PDF)

ISBN 978-92-893-5468-4 (EPUB)

[HTTP://DX.DOI.ORG/10.6027/ANP2018-735](http://dx.doi.org/10.6027/ANP2018-735)

© Nordiska ministerrådet 2018

Layout: Louise Jeppesen

Omslagsfoto: Tina Stafrén

Tryck: Rosendahls

Printed in Denmark

Det nordiska samarbetet

Det nordiska samarbetet är ett av världens mest omfattande regionala samarbeten. Det omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt Färöarna, Grönland och Åland.

Det nordiska samarbetet är politiskt, ekonomiskt och kulturellt förankrat och en viktig del av europeiskt och internationellt samarbete. Den nordiska gemenskapen arbetar för ett starkt Norden i ett starkt Europa.

Det nordiska samarbetet vill styrka nordiska och regionala intressen och värderingar i en global omvärld. Gemensamma värderingar länderna emellan bidrar till att stärka Nordens ställning som en av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga regioner.

Nordiska ministerrådet
Nordens Hus
Ved Stranden 18
1061 København K
www.norden.org

Ladda ner nordiska publikationer: www.norden.org/nordpub

Innehåll

07	Nio nordiska höjdpunkter under 2017
09	Nordiska lösningar på globala utmaningar
11	Siktet inställt på 2030
13	Stark närvaro på COP23
15	Samarbetet får stort stöd
17	Ökat fokus på energisamarbete
19	Nytt ad hoc-ministerråd för digitala frågor
21	Nordisk kultur gjorde succé i London
23	Gränshinderrådet får starkare mandat
25	Reformarbetet Nytt Norden har gett resultat

De tre internationella profilerna Katherine Richardson, Gunhild Stordalen och Fadumo Dayib var med och lanserade Statsministerinitiativet i Bergen i maj 2017. Här är de med statsministrarna Bjarni Benediktsson, Lars Løkke Rasmussen, Stefan Löfven, Erna Solberg och Juha Sipilä samt Nordiska ministerrådets generalsekreterare Dagfinn Høybråten.

**Tillsammans är
vi starkare**

#NORDICSOLUTIONS

Nio nordiska höjdpunkter under 2017

Statsministerinitiativet med nordiska lösningar på globala utmaningar, en energirapport som stakar ut vägen till ökat energisamarbete, en ministersatsning på digitalt samarbete och nordisk kultur som gör succé i London. Det här är bara en bråkdel av alla projekt och evenemang som präglade Nordiska ministerrådets verksamhet under 2017.

Listan på de samlade insatserna från 2017 är lång. Att räkna upp allt som stod på agendan i en sammanfattning över året är inte möjligt. Därför har vi på Nordiska ministerrådet valt ut några områden som var särskilt prioriterade under 2017, utan att glömma bort de många projekt som inte nämns, men som alla syftar till ökat nordiskt samarbete med målet att i slutändan tillföra nytta för samtliga medborgare i Norden.

Vi har i vår sammanfattning över 2017 valt att presentera nio höjdpunkter, som representerar Nordiska ministerrådets vision om ett innovativt, gränslöst, synligt och utåtvänt Norden. Läs gärna mer om dem nedan.

Dagfinn Høybråten
Generalsekreterare
Nordiska ministerrådet

← De nordiska statsministrarna var på plats då Statsministerinitiativet lanserades i Bergen i maj.

↓ Nordic Food Policy Lab deltog på COP23 och satte där fokus på hur viktigt det är att förändra den globala matkonsumtionen.

↑ Alla sex projekt under Statsministerinitiativet kom i gång under 2017. Nordic Gender Effect var med redan i mars på FN:s kvinno-kommission CSW61 i New York.

Nordiska lösningar på globala utmaningar

Den 30 maj 2017 lanserades Statsministerinitiativet **Nordiska lösningar på globala utmaningar** vid ett evenemang i Bergen med alla fem nordiska statsministrar närvarande. Det var startskottet för en storsatsning där de nordiska regeringarna erbjuder den övriga världen lösningar på stora globala utmaningar, inte minst med utgångspunkt i de globala målen och Agenda 2030. Initiativet har dessutom en stark exportdimension, som bygger på en tanke om att hållbar utveckling inte behöver stå i strid med ekonomisk tillväxt

Statsministerinitiativets samlade budget för perioden 2017-2019 förväntas uppgå till ca 74 miljoner DKK. Det fördelas på sex flaggskeppsprojekt som globalt ska sprida nordisk kunskap om hållbar stadsplanering, regionalt energisamarbete, jämställdhet på arbetsmarknaden, hållbar matproduktion samt smarta välfärds- och klimatlösningar. Projekten spänner över flera av de 17 globala målen i Agenda 2030 och har potential att bidra betydligt till att genomföra målen före 2030. Redan under sitt första år har Statsministerinitiativet gett resultat.

Projektet **Nordic Sustainable Cities** har till exempel lanserat en vitbok om vad som utmärker hållbara städer i Norden. Boken presenterades vid Nordic Edge-utställningen om smarta städer i Stavanger i september. Projektet har också presenterat sig på internationella kongresser i Barcelona och i Mexiko. Inom ramen för projektet har man dessutom i samarbete med de nordiska exportorganisationerna identifierat 15 städer i världen som i nära framtid kommer att göra stora investeringar, och därmed utgöra lovande möjligheter för nordiska företag.

Ett annat flaggskeppsprojekt, **Nordic Gender Effect at work**, var med redan vid FN:s kvinno-kommission, CSW61, i New York i mars. Projektet var också med på FN:s högnivåvecka i september och på en internationell konferens i Köpenhamn i oktober.

Projektet **Nordic Energy Solutions** har startat sin verksamhet med att välja Östafrika som det geografiska område där nordiska energilösningar med fördel kan tillämpas. Motiveringen till valet är att regionen har en energibas som har behov av många av de teknologiska lösningar som finns i Norden.

Nordic Welfare Solutions har under sitt första år skapat en Nordisk Export Task Force (NETF) med syfte att genomföra gemensamma nordiska exportaktiviteter. Toronto, Kanada har valts som område för en första gemensam satsning.

Flaggskeppsprojektet **Nordic Climate Solutions** består av två delprojekt. **Nordic Green to Scale 2** undersöker potentialen för att tillämpa existerande nordiska klimatlösningar i större sammanhang. Projektet presenterade preliminära resultat redan vid COP23, liksom också det andra delprojektet **FFSR - Fossil Fuel Subsidy Reform**, som handlar om att avskaffa subsidier för fossila bränslen i samarbete med olika partnerländer.

Även **Nordic Food Policy Lab** deltog på COP23 och satte där fokus på hur viktigt det är att förändra den globala matkonsumtionen. Projektet har dessutom presenterat nordiska policylösningar kring mat på evenemang i bland annat Holland, Skottland, New York och London.

FOTO: NORDENOR.G

← Programmet Generation 2030 lägger stor vikt på att involvera barn och unga som aktörer för förändring mot en mer hållbar värld.

FOTO: UNSPLASH.COM

↑ Hållbar konsumtion och produktion blir ett särskilt insatsområde i Generation 2030.

Siktet inställt på 2030

År 2017 blev året då Agenda 2030 och de 17 globala hållbarhetsmålen blev högprioriterade i Nordiska ministerrådet. Framöver kommer målen att genomsyra ministerrådets arbete på alla områden. Formellt lyftes frågan på dagordningen i september då de nordiska samarbetsministrarna godkände programmet **Generation 2030**, som ska främja samarbetet kring de nordiska ländernas gemensamma utmaningar inom ramen för de globala målen. Generation 2030 formaliserades tillsammans med Statsministerinitiativet som bas för ministerrådets arbete med Agenda 2030.

Hållbar konsumtion och produktion blir ett särskilt insatsområde i programmet, och temat har identifierats som ett område där Norden måste lägga in betydliga insatser för att nå målen nationellt.

Programmet kommer att arbeta för att underlätta samarbeten och kunskapsutbyte mellan olika samhällsaktörer och målgrupper i de nordiska länderna. Programmet har tre överordnade mål. De är att:

- Säkra att Nordiska ministerrådets arbete bidrar till genomförandet av Agenda 2030 genom politiskt fokus och relevanta projekt.
- Bidra till engagemang och kunskapsutbyte om Agenda 2030 i Norden.
- Synliggöra Nordiska ministerrådets arbete med Agenda 2030 i Norden och internationellt.

Målet är inte att samordna den nationella implementeringen av de globala målen i Norden, utan snarare bidra till att verkställa dem. Det kan ske genom relevanta analyser, kunskapsutbyte och debatt, metodutveckling samt att engagera nordiska organisationer i civilsamhället, privatsektorn, nordiska forskarnätverk och ungdomsorganisationer.

Generation 2030 lägger vikt på att involvera särskilt barn och unga som aktörer för förändring i arbetet som helhet.

Den nordiska paviljongen fick mycket positiv uppmärksamhet vid COP23. Totalt ordnades 60 evenemang under tio dagar. En stor majoritet av besökarna ansåg att det nordiska programmet höll hög kvalitet.

FOTOS: HEIDI ORAVA

Stark närvaro på COP23

Nordiska ministerrådet deltog 2017 med en stor insats vid FN:s klimatkonferens COP23 i Bonn den 6-17 november. De nordiska länderna hade en gemensam paviljong under hela evenemanget i regi av ministerrådet. Paviljongen lyfte fram hållbara nordiska klimatlösningar genom totalt 60 evenemang.

"De nordiska länderna har inte alla svar. Men vi har lång erfarenhet av att utveckla kunskapsbaserade rekommendationer som marknaden och konsumenterna följer i hög grad. Vi har också en stark vilja – och ett mandat från alla nordiska statsministrar – att engagera oss i dessa viktiga internationella diskussioner om hur man kan skapa en bättre framtid för vår planet. Att inte agera är oacceptabelt."

DAGFINN HØYBRÅTEN, GENERALSEKRETERARE
NORDISKA MINISTERRÅDET

Under de tio konferensdagarna visade Norden upp en bred palett på hur Nordiska ministerrådet och dess institutioner och samarbetspartners arbetar tillsammans kring grön omställning. De olika evenemangen var indelade i temadagar med nytt tema varje dag, bland annat kring bioekonomi, mat, Arktis och energi.

Startskottet för programmet i den nordiska paviljongen var **Nordic Youth Day** den 6 november där ungas roll i klimatarbetet stod i fokus. Unga ambassadörer för nordiska klimatlösningar var också påkopplade under hela COP23 för att skapa dynamik i klimatdiskussionen på Twitter.

Den nordiska paviljongens program och design fick mycket positiv uppmärksamhet. Evalueringen av satsningen på COP23 visar att 72 procent av besökarna tyckte att det nordiska programmet var relevant eller mycket relevant och 69 procent tyckte att programmet höll hög eller mycket hög kvalitet. Antalet besökare per evenemang var i medeltal 42.

FOTOS: SCANPIX/DK

"Som region betraktat är Norden världsmästare vad det gäller social tillit i befolkningen. Den omfattande forskningslitteraturen på området menar att hög social tillit är kanske den enskilt viktigaste resurs ett samhälle kan ha. Därför kan man, som titeln på rapporten indikerar, betrakta tilliten som ett slags guld för de nordiska länderna."

CITAT UT RAPPORTEN TILLIT – DET NORDISKA GULDET

Samarbetet får stort stöd

I början av 2017 inrättade Nordiska ministerrådet en egen analysenhet i avsikt att lyfta analyskapaciteten och öka det politiska intresset för ministerrådets arbete. Redan under sitt första år gav enheten ut tre rapporter, däribland rapporten **Ett värdefullt samarbete**, baserad på en opinionsundersökning om vad medborgarna i Norden tycker om det nordiska samarbetet.

Rapporten visar att nordborna har en synnerligen positiv syn på samarbetet. Över 90 procent anser att det är viktigt eller mycket viktigt med nordiskt samarbete, och av dem säger nästan 60 procent att det är mycket viktigt.

Rapporten visar också att medborgarnas syn på vad de nordiska länderna helst ska samarbeta kring ändrats under det senaste decenniet. I dag ligger försvars- och säkerhetsfrågor högst på listan. I en liknande undersökning 2008 rankade nordborna den gränsöverskridande kampen mot kriminalitet som viktigast. Övriga teman som nordborna anser är viktiga är samarbete kring utbildning, hälso- och sociala frågor, ekonomi samt klimat och miljö.

Undersökningen gjordes i samarbete mellan Nordiska ministerrådet och Nordiska rådet och presenterades vid rådets session i Helsingfors i oktober.

I juni kom rapporten **Tillit – det nordiska guld**, som lyfter fram den sociala tilliten i Norden som en unik företeelse i global jämförelse. Rapporten visar bland annat på tillitens betydelse för god samhällsekonomi, låg kriminalitet och lycka, och uppmärksammades av medier både i Norden och internationellt.

En tredje rapport från analysenheten fick rubriken **Är Norden bäst i världen?** och fokuserar på att Norden som samlad region hör till de mest framgångsrika i världen inom en rad områden. Bakgrunden till rapporten var att antalet internationella index har ökat kraftigt de senaste åren, och att de har fått en betydande auktoritet och legitimitet.

Rapporten visade att Norden ligger speciellt högt på index som mäter lycka, välbefinnande, antikorrup-tion, pressfrihet och jämställdhet. Rapporten gav också förklaringar på varför Norden ligger så högt på så många listor.

FOTO: UNSPLASH.COM

FOTO: NORDEN.ORG/YADID LEVY

De nordiska länderna har mycket att vinna på att samarbeta inom energi och den gröna omställningen. Det budskapet förde förre Nokiachefen Jorma Ollila fram i sin strategiska genomlysning av energisektorn som publicerades i juni.

FOTO: SCANPIX.DK

Ökat fokus på energisamarbete

Det nordiska energipolitiska samarbetet stod starkt i fokus under 2017. I juni presenterade förre Nokiachefen Jorma Ollila sin strategiska genomlysning **Nordisk energisamarbeid: Sterkt i dag – sterkere i morgen**, där han ger 14 konkreta förslag på hur det nordiska energisamarbetet borde utvecklas de kommande 5-10 åren. De nordiska energiministrarna behandlade Ollilarapporten vid ett möte i Oslo i november och beslutade att arbeta vidare med några av förslagen.

Ministrarna beslutade bland annat att stärka samarbetet kring energifrågor både på nordisk och europeisk nivå och slog fast att Norden även i framtiden ska vara vägvisare för en grön tillväxtekonomi i enlighet med huvudbudskapen Jorma Ollilas rapport. Ministrarna beslutade också att högprioritera den samnordiska energiforskningen.

Dessutom fattade energiministrarna beslut om att inrätta ett årligt forum med fokus på elmarknadsfrågor och energipolitik, med avsikt att förbättra det regionala energisamarbetet och stärka det nordiska informationsutbytet. Det första forumet är tänkt att arrangeras under hösten 2018.

Vid sitt möte i Oslo antog ministrarna ett nytt nordiskt energipolitiskt samarbetsprogram, som stakar ut det nordiska energisamarbetet under de kommande fyra åren, 2018-2021. Avsikten är också att framöver arbeta vidare med Ollilarapporten i perioder.

Under 2017 togs Ollilarapporten upp i samband med en rad evenemang, bland annat på seminarier vid de nordiska politiska sommarfestivalerna. Också konferenser på hög nivå arrangerades med rapporten som tema, till exempel i samband med Nordiska rådets session under hösten. Rapporten fick dessutom stor uppmärksamhet i nordiska riksmedier.

Ollilarapporten är en av flera strategiska genomlysningar som antingen gjorts eller som kommer att göras i syfte med att effektivisera Nordiska ministerrådet och göra det nordiska samarbetet mer relevant. Under 2017 satte Nordiska ministerrådet i gång genomlysningar också inom miljösektorn, lagområdet samt inom sociala sektorn.

Nytt ad hoc-ministerråd för digitala frågor

Digitalisering blev ett högt prioriterat tema i det nordiska samarbetet 2017 och vid ett möte i Sommarøy i Norge i juni beslutade samarbetsministrarna att etablera ett tidsbestämt så kallat ad hoc-ministerråd, MR-Digital, för perioden 2018-2020. MR-Digital ska leda och koordinera insatserna kring digitaliseringssamarbetet. Det första ministermötet hölls i december, där också de baltiska ländernas ministrar med ansvar för digitaliseringsfrågor deltog.

"Norden i omställning och Norden i Europa är två huvudteman i det norska ordförandeskapet i Nordiska ministerrådet. Ett närmare regionalt samarbete kring digitalisering, både inom offentlig och privat sektor, ska bidra till ökad konkurrenskraft och stödja europeiskt samarbete på området."

FRANK BAKKE-JENSEN, NORDISK SAMARBETSMINISTER
FÖR NORGE UNDER DET NORSKA ORDFÖRANDESKAPET
I NORDISKA MINISTERRÅDET 2017

Det nya ministerrådet har som uppgift att fokusera på att utveckla den digitala inre marknaden i den nordisk-baltiska regionen, i enlighet med riktlinjerna i en deklaration om nordiskt-baltiskt samarbete om digitalisering som antogs vid ett möte i Oslo i april.

Samarbetet ska främja digitalisering av offentliga tjänster över nationsgränserna i näringslivet samt stärka utvecklingen av en inre marknad i regionen. Målet är att nå ett övergripande digitalt lyft på regional nivå, som också stödjer EU:s arbete inom digitalisering. Samarbetet fokuserar på två huvudområden: utvecklingen av gemensam nordisk digital identifiering (e-id) och en strategi för utbyggnaden av femte generationens mobilteknik (5G) i Norden och Baltikum.

→ Festivalen Nordic Matters blev en stor framgång med tiotusentals besökare.

FOTOS: TINA STAFFRÉN

Nordisk kultur gjorde succé i London

Kulturfestivalen Nordic Matters pågick hela året i Southbank Centre i London. Festivalen, som visade fram både toppen och bredden på nordisk kultur och som var de nordiska kulturministrarnas storsatsning 2017, blev en stor succé med tiotusentals besökare. Öppningshelgen lockade hela 60 000 personer och visade genast från inledningen att intresset för den nordiska satsningen var stort.

Under året bjöds besökarna på nordisk mat, nordisk litteratur och musik, bland annat ABBA, körsång och allsång, nordisk design, grönländsk polka, Legoprojekt, bastu och mumintroll samt mycket annat.

Av det digra programmet kan bland annat nämnas utställningen **Adventures in Moominland** som lockade över tiotusenals besökare och blev förlängd i flera omgångar. Barnkulturfestivalen **Imagine**, som också var starkt präglad av nordiska teman och gäster, drog över 130 000 besökare till de många gratis evenemangen och festivalen **WOW** (Women of the World), med debatter, föreställningar och konserter med bl.a. Daughters of Reykjavík, Sandi Toksvig och Anne Sofie von Otter hade nästan en halv miljon besökare.

Under året arrangerades också för första gången någonsin den världsberömda moderna klassiska festivalen för konstmusik, **Nordic Music Days**, på Southbank Centre, med bland andra isländska komponisten Anna Þorvaldsdóttir og och finländske violinisten Pekka Kuusisto på scenen. I oktober fick Nordic Matters besök av en lång rad nordiska författare, bland andra Ulla-Lena Lundberg, Per Olov Enquist, Dorte Nors, Jonas Hassen Khemiri, Sissal Kampmann, Kjell Askildsen och Sigbjørn Skåden.

Satsningen i Southbank Centre har breddat kunskapen om nordisk kultur och nordiska värderingar som jämställdhet och ett tydligt barn- och ungdomsperspektiv. Som ett exempel kan nämnas att Southbank sedan november 2016 har undersökt besökarnas kännedom om nordisk kultur. I början av undersökningsperioden förknippade besökarna Norden mest med vikingar, men i slutet av 2017 var begrepp som jämställdhet, hygge och Mumin mer framträdande.

Nordic Matters avslutades i stor stil med ABBA-utställningen **Super Trouper**, en guidad föreställning som går bakom fasaden på den svenska popgruppen och visar hittills okänt arkivmaterial.

FOTO: SCANPIX.DK

Gränshinderrådet fick ett stärkt mandat under 2017 och får i framtiden bättre verktyg att arbeta för den fria rörligheten i Norden.

FOTO: UNSPLASH.COM

Gränshinderrådet får starkare mandat

En av de mest grundläggande uppgifterna för det nordiska samarbetet är att arbeta för fri rörlighet i Norden. Det ska vara enkelt att flytta till ett annat nordiskt land samt att studera, arbeta och starta företag inom Norden.

I ett led att ytterligare sätta fokus på den fria rörligheten fick Gränshinderrådet ett nytt och förstärkt mandat i 2017. Avsikten är att rådet ska ha större politisk kraft att kunna driva på de nordiska regeringarna i frågor som rör fri rörlighet. Statsministrarna har uttryckt en vision om att Norden ska vara världens mest integrerade region och det är Gränshinderrådets uppgift att bidra till att förverkliga den visionen.

Bland annat får de nationella representanterna nu större frihet att agera, genom att exempelvis kalla till möten med berörda ministrar, med arbetsmarknadens parter och andra aktörer som kan bidra till att lösa gränshindren. Också ambitionerna skruvas upp så att Gränshinderrådet nu ska sikta på att få regeringarna att undanröja mellan 8 och 12 gränshinder per år, (tidigare mellan 5 och 10).

Under 2017 kunde Gränshinderrådet redogöra för åtta avklarade hinder för fri rörlighet i Norden. Sex kunde lösas och två redovisades som olösbara i detta skede.

Under året inrättades också nya digitala portalen www.nordenbusiness.org som ska göra det lättare för företag att överblicka grannländernas lagar och regler för att bedriva näringsverksamhet. Portalen samlar information om grannländernas regler kring registreringskrav, krav för godkännande av produkter, var beskattning ska ske och var medarbetare ska vara socialförsäkrade. Den digitala portalen har varit högt prioriterat av arbetsmarknadens parter i Norden.

Omkring 70 000 nordiska medborgare bor i ett nordiskt land och arbetar i ett annat. Tillsammans bidrar de nordiska gränspendlarna med 5,3 miljarder euro till den nordiska ekonomin, samtidigt som länderna sparar in arbetslöshetsersättningar i miljardbelopp.

FOTO: SCAMPPIX.DK

Det finns en stor efterfrågan på Norden, både inom Norden och internationellt. Reformarbetet har effektiviserat det nordiska samarbetet så att det i dag är bättre rustat att utnyttja den potentialen.

FOTO: RICKY MOLLOY

COLLAGE: OLE LUND

Reformarbetet Nytt Norden har gett resultat

De senaste åren har verksamheten vid Nordiska ministerrådet och det nordiska samarbetet genomgått en genomgripande reformprocess, som har gått under benämningen Nytt Norden 1.0 och Nytt Norden 2.0. Avsikten med reformerna har bland annat varit att effektivisera samarbetet och göra det mera politiskt relevant.

Under 2017 har alla de åtgärder som stakades ut då reformarbetet inleddes blivit genomförda. Och även om reformarbetet kommer att påverka verksamheten vid Nordiska ministerrådet också åren framöver, är utgången av 2017 en lämplig tid att uppsummera resultaten.

Ett viktigt element i reformarbetet har varit de strategiska genomlysningar som genomförts inom en rad centrala nordiska samsamarbetssektorer. Avsikten med dem har varit att identifiera områden där det finns potential för starkare nordiskt samarbete i ett 5-10-årsperspektiv. De förslag som genomlysningarna har kommit med präglar i dag den politiska agendan på nordiska samsamarbetsområden såsom hälsa, arbetsmarknad och energi. Under 2018 fortsätter arbetet med genomlysningar av olika samsamarbetsområden.

Reformarbetet har haft starkt fokus på effektivisering av verksamheten. Beslutsformer, arbetssätt och strukturer har moderniserats med målet att minska avståndet mellan initiativ och resultat. En reform av budgetarbetet har gett bättre mål- och resultatstyrning och även öppnat för större flexibilitet. Dessutom har de nordiska institutionerna fått en tydligare styrningsstruktur och administrativa utgifter har minskats.

Inom ramen för Nytt Norden har det också skett en stark internationalisering av det nordiska samarbetet. Bland annat satsar Ministerrådet på att profilera Norden i utlandet via ett brandingprojekt. Internationella frågor står på agendan i samtliga ministerråd och de nordiska länderna samsamarbetar i dag mer systematiskt kring EU-frågor av gemensamt intresse. Länderna arbetar också tillsammans på viktiga internationella områden, till exempel när det gäller klimat och miljö.

Ett gott exempel på samarbete med stark internationell prägel är det tidigare nämnda Statsministerinitiativet, där Norden erbjuder lösningar på globala utmaningar. Erfarenheten visar att det finns en efterfrågan på mer Norden både i världen och inom Norden. Reformarbetet har resulterat i ett nordiskt samarbete som är bättre rustat att utnyttja den potentialen.

**Ett gränslöst, innovativt,
synligt och utåtriktat Norden.**

Nordiska ministerrådet
Nordens Hus
Ved Stranden 18
DK-1061 København K
www.norden.org

De nio nordiska höjdpunkterna som presenteras i den här publikationen är avsedda att ge en sammanfattande överblick över verksamheten vid Nordiska ministerrådet under 2017. De teman som valts ut representerar några prioriterade områden bland en lång rad projekt och insatser som präglade ministerrådets arbete 2017.

ANP 2018:735
ISBN 978-92-893-5466-0 (PRINT)
ISBN 978-92-893-5467-7 (PDF)
ISBN 978-92-893-5468-4 (EPUB)